

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«14» гыйнвар 2022 ел

КАРАР

№ 15

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укучыларының туклануын оештыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерацииндә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Уставына таянып, бюджет акчаларын нәтижәле тоту максатларында, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укучыларының туклануын оештыру тәртибе турында күшымтада бирелгән нигезләмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Башкарма комитеты каарларының үз көчен югалтуын танырга:

«Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укучыларының өстәмә социаль ярдәмгә мохтаж (яңа редакциядә) туклануын оештыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2018 елның 21 декабрендәге 523 номерлы;

«Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының өстәмә социаль ярдәмгә мохтаж муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укучыларының туклануын оештыру тәртибе турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында» 2019 елның 28 мартандагы 112 номерлы;

«Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укучыларының өстәмә социаль ярдәмгә мохтаж (яңа редакциядә) туклануын оештыру тәртибе турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында» 2020 елның 16 гыйнварындагы 06 номерлы;

«Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укучыларының өстәмә социаль ярдәмгә мохтаж (яңа редакциядә) туклануын оештыру тәртибе турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында» 2020 елның 20 мартандагы 99 номерлы.

3. «Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының үзәкләштерелгән бухгалтериясе» муниципаль бюджет учреждениесенә, «Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесенә әлеге каарны үтәүне тәэммин итәргә.

4. Элеге каарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Эгерҗе муниципаль районнының рәсми сайтында урнаштырырга: <https://agryz.tatarstan.ru>.

5. Элеге каарның гамәлдә булуы 2022 елның 1 гыйнварыннан барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.

6. Элеге каарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Эгерҗе муниципаль района Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары О.А. Баженовага йөкләргә.

Житәкчесе

А.Э. Акбашев

Татарстан Республикасы
Әгержे муниципаль районы
Башкарма комитетының
14.01.2022 № 15
каары белән расланган

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘГЕРЖЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРУ ОЕШМАЛАРЫ УКУЧЫЛАРЫНЫҢ
ТУКЛАНУЫН ОЕШТЫРУ ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ**

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Әлеге Нигезләмә укучыларның кайнар туклануын оештыру һәм финанс белән тәэмин итү тәртибен, туклануны оештыру процессында катнашучыларның хокукларын һәм бурычларын, туклануны оештыруны тикшереп торуны гамәлгә ашыру тәртибен билгели, шулай ук Әгержे шәһәренең һәм Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы муниципаль бюджет мәгариф учреждениеләрендә белем алучы аерым категорияләр өчен социаль ярдәм чарапарын билгели.

1.2. Нигезләмә тубәндәге хокукий актлар нигезендә эшләнгән:

- «Россия Федерациясенә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон;
- «Азық-төлек продуктларының сыйфаты һәм куркынычсызлығы турында» 2000 елның 02 гыйнварындагы 29-ФЗ номерлы Федераль закон;
- 1999 елның 30 мартандагы 52-ФЗ номерлы «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» Федераль закон;
- «Россия Федерациясенә инвалиларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 декабрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон;
- «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсенә контракт системасы турында» 2013 елның 05 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон;
- «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәту турында» 2004 елның 08 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;
- Россия Федерациисе Президентының «Күпбалалы гайләләргә социаль ярдәм чарапары турында» 1992 елның 05 маенданы 431 номерлы Указы;
- Россия Федерациисе Мәгариф һәм фән министрлыгының «Өйдә белем алучы балаларның ата-аналарына (законлы вәкилләренә) компенсация түләү турында» 2016 елның 14 гыйнварындагы 07-81 номерлы хаты;
- «Таможня берлегенең «Техник куркынычсызлық турында» Таможня берлегенең техник регламентын кабул итү турында» 2011 елның 16 августындагы 769 номерлы каары (ТР Таможня берлегенең техник регламенты «төргәкләү куркынычсызлығы турында» ТС 005/2011);
- «Азық-төлек продукциясе иминлеге турында» Таможня берлегенең техник регламентын кабул итү хакында» 2011 елның 9 декабрендәге 880 номерлы Таможня берлеге комиссиясенең каары («Азық-төлек продукциясе иминлеге турында» ТС 021/2011 Таможня берлегенең техник регламенты);

- «Халыкның жемегать туклануын оештыруға санитар-эпидемиологик таләпләр һәм СанПиН 2.3/2.4.3590-20 нормасы турында» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы РФ Баш дәүләт санитар табибының «Санитар-эпидемиологик таләпләр» каары;

- «балалар һәм яшьләрне тәrbияләү, уқыту, ял итү һәм сәlamәtlәndерү оешмаларына қарата санитар-эпидемиологик таләпләр «СП 2.4.3648-20 санитар кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 сентябрендәге 28 номерлы РФ Баш дәүләт санитар табибы каары;

- «Шәhәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмmin итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, ижтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиологик таләпләрне раслау турында» 2021 елның 28 гыйнварындагы 3684-21 номерлы Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.1.3684-21 санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чарапарны оештыру һәм үткәрү турында» каары;

- «Санитар кагыйдәләрне гамәлгә кертү турында» 2001 елның 13 июлендәге 18 номерлы Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибы каары - СП 1.1.1058-01 («Санитар кагыйдәләрне үтәүне һәм санитария-эпидемиягә каршы (профилактик) чарапарны үтәүне оештыру һәм уздыру» СП 1.1.1058-01 Россия Федерациясенең баш дәүләт санитария табибы 2001 елның 10 июлендәге каары

- ГОСТ 31986-2012 «Жәмәгать туклану хезмәtlәre. Жәмәгать туклануы продукциясенең сыйфатын органик белән гамәлгә кертелде);

- МР 2.4.0179-20 «Белем бирү оешмаларында укучыларны тукландыруны оештыру буенча тәкъдимнәр» (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда);

- «Гомуми белем бирү оешмаларында балаларның кайнар туклануын оештыруны ата-аналар контроле» МР 2.4.0180-20 методик киңәшләре (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда);

- МР 2.3.6.0233-21 «Халыкның жемегать туклануын оештыруға методик тәкъдимнәр» (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2021 елның 2 марта);

1.3. Өлеге Нигезләмәнен гамәли көче гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларга, шулай ук сәlamәtlеге мөмкинлекләре чикләнгән укучыларга (OB3) кагыла.

2. ТӨП МАКСАТЛАР ҺӘМ БУРЫЧЛАР

2.1. Сәlamәt милли формалаштыру һәм актив озын гомер озынлыгын арттыру өчен сәlamәt туклану бик мөһим.

Сәlamәt туклану принциплары булып кеше һәм киләчәк буыннарның сәlamәtlеген нығытуға, авыруларның үсеш куркынычын киметүгә ярдәм итүче төп кагыйдәләр һәм нигезләмәләр тора һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- азық-төлек продуктларын кулланучыларның тормышын һәм сәlamәtlеген яклау өстенлекен азық-төлек продуктлары мөрәжәгатенә бәйле эшчәnlекне

гамәлгә ашыручы индивидуаль эшкуарларның һәм юридик затларның икътисадый мәнфәгатыләренә карата тәэммин итү;

- энергия чыгымнарының көндәлек рационына энергетика кыйммәтенен туры килүе;

- кешенең макронутриентларга (аксымнар һәм аминокислоталар, майлар һәм май кислоталары, углеводлар) һәм микронутриентларга (витаминнар, минераль матдәләр һәм микроэлементлар, биологик актив матдәләр) көн саен бирелә торган рационның химик составына туры килүе;

- бай майлар (майлы кислоталарның трансизомерларын кертеп), гади шикәр һәм аш тозлары аз булган азық продуктларының көндәлек рационы составында булуы;

- максималь рәвештә сәламәт туклануны һәм аның оптималь режимын тәэммин итү;

- азық-төлек продуктларының башлангыч азық кыйммәтен саклауны тәэммин итә торган технологик һәм кулинария белән эшкәртүне куллану;

- азық-төлек продуктлары (әзер ризыклар) әйләнешенен барлык этапларында санитар-эпидемиологик таләпләрне үтәүне тәэммин итү;

- фальсификацияләнгән азық продуктларын кулланудан баш тарту.

Сәламәт туклану ашказаны-әчәк тракты, эндокрин система патологиясен формалаштыру куркынычын киметүгә, йөрәк-кан тамырлары авырулары һәм гәүдәнең артык күп булу куркынычын киметүгә юнәлдерелгән.

Шулай итеп, гомуми белем бирү учреждениесендә укучыларның кайнар әфьюн оештырганда төп максатлар һәм бурычлар булып тора:

2.1.1. Мәктәп укучыларның кайнар туклануы организмын азық-төлек матдәләренә һәм энергиягә кирәkle яшь физиологик ихтияжларга туры килә торган кирәkle матдәләр белән тәэммин итүче рациональ, баланслы туклану принципларын формалаштыруга юнәлдерелгән;

2.1.2. Ашамлыклар әзерләү өчен кулланыла торган азық-төлекнен һәм туклануның гарантияләнгән сыйфаты һәм куркынычсызлығы;

2.1.3. Азық-төлек факторына бәйле йогышлы һәм йогышлы булмаган авырулар арасында кисәтү (профилактика);

2.1.4. Тулы һәм сәламәт туклану принципларын пропагандалау;

2.1.5 Укучыларның кайнар туклануын оештырганда бала сәламәтлегенен үзенчәлекле үзенчәлекләрен исәпкә ала;

2.1.6. Укучыларга социаль ярдәм: үз составында 4 һәм аннан да күбрәк балигъ булмаган балалары булган күббалалы гайләләрдән, шулай ук янучы гайләләрдән; сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалардан, психология-медицина-педагогик комиссиясе бәяләмәсе булган балалардан;

2.1.7. Кайнар туклануны оештыруга бүлеп бирелә торган бюджет акчаларыннан файдалану гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә.

3. УКУЧЫЛАРНЫ ТУКЛАНДЫРУНЫ ОЕШТЫРУНЫҢ ГОМУМИ ПРИНЦИПЛАРЫ

3.1. Укучыларның кайнар ярдәм күрсәтүен оештыру гомуми белем бирү учреждениесе эшчәнлегенен аерым мәжбүри юнәлеше булып тора. Мәгариф учреждениеләре арасында туклануны оештыру буенча хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыручы, шулай ук азық-төлек продуктларын китеүнне гамәлгә ашыручы һәм мәгариф учреждениеләре арасындағы үзара мөнәсәбәтләр гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә төзелгән контракт (килешү) белән жайга салына. Мәгариф

учреждениеләре өчен азық-төлек продуктларын сатып алу «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла

3.2. Укучыларны кайнар тукландыруны оештыру өчен санитария-гигиена нормаларына туры килә торган махсус биналар (азық-төлек блогы) һәм түбәндәге юнәлешләр буенча кагыйдәләр кулланыла:

3.2.1. Озынча жиһазлар булуы, аның эшкә сәләте;

3.2.2. азық-төлекне саклау өчен азыктагы ярдәмче бүлмәләр булу;

3.2.3. Кухня һәм аш-су савытлары, аш-су приборлары белән тиешле күләмдә тәэмин ителеш.

3.2.4. Техник халәте билгеләнгән таләпләргә туры килә торган технологик жиһазлар белән тәэмин ителеш. Нинди дә булса технологик жиһазлар сафтан чыккан очракта, менюга узгәрешләр кертергә кирәк;

3.2.5. Яна уку елы башланыр алдыннан технологик жиһазларның төзеклегенә техник контроль үткәрү;

3.3. Азық-төлектә дайими рәвештә түбәндәгеләр булырга тиеш:

Туклануга заявкалар; туклануга заявкалар;

- гигиена журналы (хезмәткәрләр) (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр һәм СанПиН 2.3/2.4.3590-20 нормасын раслау турында» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарының 1 нче күшымтасы);

- сүйткыч жиһазларның температура режимын исәпкә алу журналы (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр һәм СанПиН 2.3/2.4.3590-20 нормаларын раслау турында» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарының 2 нче күшымтасы);

- склад биналарында температура һәм дымлылыкны исәпкә алу журналы (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарының 3 нче күшымтасы);

- әзер азық-төлек продукциясенен бракералау журналы (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр һәм СанПиН 2.3/2.4.3590-20 нормаларын раслау турында» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарының 4 нче күшымтасы);

- азық-төлек продуктлары һәм азық-төлек чималы бракеражы журналы;

- тиз бозыла торган азық-төлек продукциясе бракеражы журналы (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарының 5 нче күшымтасы);

- Көндәлек меню;

- әзерләнә торган ризыкларга технологик карталар;

- туклану рационын тикшереп тору ведомосте;

- азық-төлек продукциясенә приход документлары, азық-төлек продукциясенен сыйфатын раслый торган документлар (накладные, сертификатлар һәм ярашу декларациясе, сыйфат таныклыгы, ветеринария-санитария экспертизасы документлары и.б.);

- житештерү контроле программысы кысаларында лаборатор инструменталь тикшеренү уздыру турында гамәлдәге шартнамә булу;

- мәгариф учреждениесе житәкчесе тарафыннан килемштерелгән һәм туклануны оештыруучы предприятие житәкчесе тарафыннан расланган санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм нормаларга жавап бирүче якынча ике атналык меню булу;

- башкаручы турында мәгълүмат.

3.4. Мәктәп администрациясе сыйныф житәкчеләре белән берлектә укучылар һәм ата-аналар (законлы вәкилләр) белән түләүле яисә түләүсез нигездә (башлангыч сыйныфларда, шулай ук социаль яктан якланмаган гаиләләрдә) кайнар туклану оештыру һәм анлату эшләрен алыш бара.

3.5. Мәктәп администрациясе укучыларның кайнар туклануын, сәламәт туклануның принципларын һәм санитария-тигиена нигезләрен тәэммин итүгә, укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) белән консультация һәм анлату эшләре алыш баруга юнәлтелгән оештыру-идарә итү каарларын кабул итүне тәэммин итә.

3.6. Барлык белем алучыларны сәламәт туклану белән тәэммин итү өчен, кайнар туклануны үз эченә алган төп (оешкан) менюны гамәлгә ашыру юлы белән гамәлгә ашырылырга тиеш.

3.7. Якынча меню, балалар өчен таләп итегендә калориялелек, аксымнар, майлар, углеводлар, витаминнар һәм аларның нормаль үсеше һәм үсеше өчен кирәклө микроэлементларны исәпкә алыш, кимендә ике уку атнасына әзерләнә.

3.7.1. Менюга, төп азық-төлек матдәләренең балаларын тукландыру рационында тотуга һәм аларның нисбәтенә карата таләпләрне үтәгән очракта, туклануның милли, конфессиональ үзенчәлекләрен исәпкә алыш, төзәтмәләр керту рөхсәт итәлә. Азық-төлек үзенчәлекләре булган балаларны тукландыруны оештырганда (медицина белешмәсе булганда) ризыкларның кайбер төрләрен алыштырырга мөмкин.

3.7.2. Менюда азық продукциясенен бер төрен, ашамлыкларны һәм кулинария әйберләрен, азық-төлек кыйммәтен исәпкә алыш, азық-төлек продукциясен алмаштыру таблицасы нигезендә (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкның жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» каарының 11 нче күшымтасы) алыштыру рөхсәт итәлә.

3.7.3. Менюда бер үк ашамлыкларны яисә кулинария әйберләрен бер үк көнне яки аннан сонғы 2-3 көндә кабатлау рөхсәт итәлми.

3.7.4. Укучыларны ашату кызган туклану принципларына туры килергә тиеш. Бу ризыкларны пешерү, парга пешерү, пешерү, пешерү кебек билгеле бер ысуллардан файдалануны күздә тота, һәм продуктларны ярсыткыч үзлекләр белән юкка чыгарырга тиеш.

3.7.5 Балаларның туклануында биологик кыйммәтне тәэммин итү өчен түбәндәгеләрдән файдаланырга тәкъдим итәл:

- югары азық кыйммәте булган продуктлар, шул исәптән баетылган продуктлар (макро-микронутриентлар, витаминнар, азық жәпселләре һәм биологик актив матдәләр);

- майы, шикәре һәм тозы чикләнгән азық-төлек продуктлары;

- сәнәгать житештерүенен витаминлаштырылган эчмелекләре.

3.7.6. Йогышлы һәм массакүләм йогышты булмаган авырулар (агуланулар) килеп чыгуны һәм таралуны булдырмау өчен һәм кызган туклану принциплары нигезендә азық-төлек продуктларын куллану рөхсәт итәлми (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы

каарының 6 нчы күшүмтасы «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкның жәмәгать туклануын оештыруға санитар-эпидемиологик таләплэр») һәм гамәлдәге санитария кагыйдәләре таләпләре нигездә ашамлыклар һәм кулинар эшләнмәләр әзерләргә.

Мондый маркировка Россия Федерациясе законнарында каралған очракта, маркировкасы булмаган азық-төлек продукциясен сатуга рөхсәт ителми.

3.8. Укучыларны кайнар тукландыру мәгариф учреждениесенән азық-төлек бүлеге хезмәткәрләре тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар тиешле һөнәри квалификациясе булган, алдан (Эшкә кергендә) һәм вакытлы медицина тикшерүе үткән, гигиена әзерлеге һәм персоналны кабат әзерләү белән 2 елга кимендә 1 тапкыр, билгеләнгән тәртиптә билгеләнгән үрнәктәге шәхси медицина кенәгәссе булган.

3.9. Укучыларны тукландыруда кулланыла торган азық-төлек чималының һәм азық-төлек продуктларының азық-төлек кыйммәтләренен гигиена күрсәткечләре «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруға санитар-эпидемиологик таләплэр» Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы каарына туры килергә тиеш.

3.10. Кайнар су кулланып эчә торган режим оештырганда, азық-төлек продукциясе белән элемтәгә керү өчен билгеләнгән материаллардан ясалган савыт-саба, шулай ук чистартылган һәм файдаланылган савыт-саба өчен билгеләнгән аерым сәнәгать поднослары, контейнерлар - файдаланылган бер тапкыр кулланыла торган савыт-саба жыю өчен тәэммин итelerгә тиеш. Бер үк төрле (бутилирланган) эчәргә яраклы су эчәргә яраклы суга товар үткәргеч документация булган очракта балаларга бирүгә рөхсәт ителә.

3.11. Мәктәптә туклануны оештыруның планлы контроле, керә торган чималының һәм сатыла торган әзер продукциянең сыйфатын тикшереп тору Роспотребнадзор органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.12. Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе - укучыларны кайнар азық белән тәэммин итүне оештыру һәм тулыландыру өчен жаваплы зат.

3.13. Административ яисә педагогик хезмәткәрләр арасыннан гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесенә боерыгы белән укучыларны туклану һәм агымдагы уку елына туклану белән тәэммин итү тулылыгы өчен жаваплы зат билгеләнә.

3.14. Гомуми белем бирү учреждениесендә укучыларны тукландыру дәресләр көннәрендә башкарыла. Ризыкны кабул итү режимы белем бирү учреждениесе директоры тарафыннан раслана.

3.15. Гомуми белем бирү учреждениесендә сәламәт туклану күнекмәләрен һәм культурасын формалаштыру, азық кабул итү этикасы, алиментлы-бәйле авыруларны, азық-төлек белән агулануларны һәм йогышлы авыруларны профилактикалау буенча эш (лекцияләр, семинарлар, эшлекле уеннар, викториналар, сәламәтлек көннәре) оештырырга тәкъдим ителә.

4. ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ УЧРЕЖДЕНИЕСЕНДӘ УКУЧЫЛАРНЫҢ ТУКЛАНУЫН ОЕШТЫРУ ТӘРТИБЕ

4.1. Укучыларны ашату түләүсез һәм түләүле нигездә оештырыла.

4.2.1-4нче сыйныф укучыларының кайнар туклануы мәжбүри рәвештә түләүсез нигездә, бюджет акчалары исәбеннән оештырыла.

4.3. Азық-төлек рационнарының көндөлек менюын мектеп директоры, меню килемштерә, анда ризыкларның күләме һәм кулинария әйберләренен исемнәре турында белешмәләр күрсәтелеп, төшке залда зеп куела.

4.4. Балаларны, шул исәптән меню турында мәгълүмат ата-аналарга һәм балаларга мөмкин булган теләсә нинди ысул белән житкөрелә (төшке залда, тактага (стендка) кергендә һәркем өчен мөмкин булган урында, гомуми белем бирү учреждениесе сайтында). Башлангыч сыйныф укучыларының менюсы көн саен гомумбелем бирү учреждениесе сайтында «food» вкладкасында урнаштырыла.

4.5. Укучыларга кайнар туклануны бирү сыйныфлар буенча укулар белән шегыльләнү режимы нигезендә кимендә 20 минут дәвамлылығы үзгәрешләрдә оештырыла. Беренче смена укучылары иртәнгә аш белән икенче яисә өченче үзгәрешләргә тәэммин итәлә.

4.6. Мәгариф учреждениесе укучылары директор раслаган график буенча туклана. Азық-төлек катнашмасының эш режимы учреждениенән эш режимына туры килә.

4.7. Йәр сыйныф укучылары өчен туклану башлангыч сыйныф житәкчесе тарафыннан игълан итәлгән укучылар саны нигезендә (48 сәгать эчендә) бирелә. Гариза төзегендә, ата-аналары (законлы вәкилләре) укучыларның санын исәпкә ала, аларның дәрессләрен үткәрү турында балаларына хәбәр итә.

4.7.1. Баланы нигезле сәбәпләр аркасында ата-аналары (законлы вәкилләре) түләгән туклану алмаган очракта, файдаланылмаган финанс чаралары факты буенча киләсе айга укучының туклану бәясен исәпкә алалар.

4.8. Укучыларга кайнар туклану белән тәэммин итүне оештыру ёстәлләрне алдан әзерләп кую юлы белән гамәлгә ашырыла, сервировканы 14 яштән өлкәнрәк дежур укытучы 7-10 минут эчендә шалтыратуга кадәр башкара. Йәр сыйныфка билгеле бер төшке аш ёстәлләре беркетела.

4.9. Мектәп буенча жаваплы кизу торучы укучыларны сыйныф укучылары, педагоглар белән бергә ашханә бинасына озатуны тәэммин итә. Сыйныф житәкчеләре, педагоглар ашханәгә бару режимын үтәүне, жәмәгать тәртибен тәэммин итәләр, ашханә хезмәткәрләренә туклану оештыруда ярдәм итәләр, укучыларның шәхси гигиенасын азық-төлек белән контролльдә тоталар.

5. ТҮЛӘҮСЕЗ ТУКЛАНУ БИРҮ ТӘРТИБЕ

5.1. Башлангыч сыйныф укучыларына көненә кимендә 1 тапкыр түләүсез кайнар туклану бирелә.

5.2. Белем алучы урта һәм өлкән сыйныфларга адреслы, максатчан ярдәм күрсәтү максатларында ташламалы категорияләр билгеләнә, аларга бушлай туклану хокуку бирелә (өйдә укучылардан тыш).

Ташламалы категорияләргә тубәндәгеләр керә:

- 4 һәм аннан да күбрәк балигъ булмаган балалары булган күпбалалы гайләләрдән балалар;

- янгын чыгучылар гайләсеннән булган балалар, ике уку елы дәвамында, социаль ярдәм чараларын күрсәтү турында гариза белән мөрәжәгать иткән елны да көртеп;

- ОВЗ белән балалар (ПМПК бәяләмәсе булган комиссия).

Урта һәм өлкән сыйныф балалары өчен (ташламалы категория) бушлай кайнар ризык алу өчен ата-аналарга тубәндәге документларны тапшырырга кирәк:

- Күп балалы гайләләрдән:

-ата-аналардан (законлы вәкилләрдән) язмача гариза;

- күп балалы гайлә таныклыгы.

Янгын сұндерүчеләр Гайләләреннән балалар өчен:

-ата-аналардан (законлы вәкилләрдән) язмача гариза;

- янгын частеннән янгын турында белешмә.

- Белем бирү оешмаларында белем алушы мөмкинлекләре чикләнгән балалар:

- ата-аналардан (законлы вәкилләрдән) язмача гариза;

- баланың инвалидлыгы турында белешмә (белешмә күчермәсе)

- психологик-медин-педагогик комиссия бәяләмәсе.

5.3. Әлеге Нигезләмәнен 5.2 пунктында күрсәтелгән социаль якланмаган гайләләрдәге балалар өчен бушлай туклануны финанс белән тәэммин итү Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

5.4. Ата-аналар (законлы вәкилләр) түләүсез туклану бирүне туктатуга китерә торган хәлләр барлыкка килү турында язма рәвештә гомуми белем бирү учреждениесенә кичекмәстән хәбәр итәргә тиеш. Түләүсез туклану бирүне туктатуга китерә торган хәлләр барлыкка килгән очракта, гомуми белем бирү учреждениесе укучыга бушлай туклануны әлеге хәлләр турында билгеле булган көннән соң икенче көнне бирүдән туктый.

5.5. Әлеге каарның 5.2 пунктында санап үтелгән укучыларның туклануын оештыру өчен гомуми белем бирү оешмаларында составларына педагогик коллектив арасыннан укучыларның туклануын оештыру өчен жаваплы директор һәм ата-аналар комитеты вәкилләре кергән комиссияләр төзелә. Комиссия әгъзаларының гомуми саны кимендә биш кеше булырга тиеш.

Комиссия карый:

- ата-ананың тәкъдим ителгән гаризалары;

- ташламага хокукны таныклив торган қушымта итеп бирелә торган документлар.

5.6. Гомуми белем бирү учреждениесендә укучылар исемлеге директорның боерыгы белән раслана.

5.7. Укучылар исемлекләренен алга таба үзгәрүе директорның боерыклары белән раслана.

5.8. Укучыларның ташламалы категорияләре исемлекләрен корректировкалау, комиссиянен тулы составын жәлеп итеп, кирәк булган саен башкарыла. Ташламага хокукны бушлай кайнар туклану рәвешендә бирү турындагы каарны комиссия ата-ана (законлы вәкил) мөрәжәгать иткән вакыттан алыш өч көн эчендә кабул итәргә тиеш. Түләүсез ташламалы туклану алу хокукын раслаучы комиссиянен үнай каары булганда, бала каар кабул ителгән вакыттан алдагы айның беренче числоыннан ташламалы туклану ала башлый.

5.9. Белем бирү учреждениесендә сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларның аз санда санда санда санда булганда, икенче бушлай туклануны коры паек белән капларга рөхсәт ителә. Коры паек гомуми белем бирү оешмасына һәр көн саен бирелә.

6. ТҮЛӘҮЛЕ ТУКЛАНУНЫ ОЕШТЫРУ СИСТЕМАСЫ

6.1. Түләүле туклану ташламалары булмаган укучылар өчен оештырыла.

6.2. Гомуми белем бирү учреждениесе укучыларын тукландырган өчен түләү баланың ата-анасы (законлы вәкилләре) муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләренен исәп-хисап счетларына банклар аша төзелгән шартнамә

буенча мөстәкүйлөр рәвештә баланың ата-анасы (законлы вәкилләре) тарафыннан гомуми белем бирү учреждениесе счетына кертелә һәм шуны айның 5 числовыннан да сонга калмычка тиешле гомуми белем бирү учреждениесенә шәхси счетына күчерелә.

6.3. Туклану бирүне финанс белән тәэмин итү түбәндәгеләр исәбеннән гамәлгә ашырыла:

- ата-ана акчалары;
- бюджет чаралары.

6.4. Ата-ана түләве, гомуми белем бирү учреждениесендә бала юклыктан тыш, тулы күләмдә алына, атап әйткәндә:

- бала авыруы буенча пропуск (тәкъдим ителгән медицина белешмәсе буенча);

Карантин сәбәбе буенча пропуск;

- башка нигезле сәбәпләр буенча (бирелгән документлар нигезендә).

6.5. Мәктәп укучыларына житди сәбәпләрсез килмәгән һәм мәктәпкә бер көн эчендә хәбәр итмәү турында бер көн эчендә хәбәр ителмәгән очракта, ата-аналар түләве узган беренче көн өчен тулы күләмдә алына.

6.6. Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе үз вакытында (3 эш көне дәвамында) укучыга туклану очен түләү реквизитларын үзгәрту турында ата-анасына (законлы вәкиленә) хәбәр итәргә тиеш.

6.7. Туклану очен ата-ана түләвенең бәясе туклану мәсьәләләрен жайга сала торган ата-аналар һәм гомуммәктәп жыелышлары беркетмәләре нигезендә билгеләнә. Мондый очракларда бер мәртәбә бирелә торган ташламалы туклану бәясе ата-аналар түләве суммасына тигез, мона өстәп республика субсидиясе дә керә.

7. ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ УЧРЕЖДЕНИЕСЕНДӘ КАЙНАР ТУКЛАНУНЫ ОЕШТЫРУНЫ ТИКШЕРУ

7.1. Сыйфат азыгын бәяләү максатларында, мәктәп директоры боерыгы буенча белем бирү учреждениесендә, һәр уку елы башында кимендә оч кеше составында никахлашу комиссиясе төзелә: медицина хезмәткәре (штатта булганда) яисә билгеләнгән жаваплы зат; житештерү мәдире (өлкән пешекче); туклану буенча жаваплы администрация вәкиле.

Бракераж комиссиясе «Жәмәгать туклануы хезмәтләре. Жәмәгать туклануы продукциясенең сыйфатын органолептик бәяләү методы (2013 елның 27 июненән 196-ст номерлы Техник жайга салу һәм метрология буенча Федераль агентлыкның боерыгы белән гамәлгә кертелде), яғни анын төсен, исен, тәмен, консистенциясен, катылыгын, сусыгын һ.б.ны билгели. Никахлашу нәтижәсе «Әзер азық-төлек продукциясенең никахлашу журналы»нда тәкъдим ителә торган форма нигезендә теркәлә («Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкның жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» карарының 4 нче күшымтасы), әзер азық пробаны бетергәннән соң гына бирелә (пробаны азық әзерләнә торган савытлардан турыдан-туры төшерәләр).

7.2. Медицина хезмәткәрләре (аларны алмаштыручи затлар) гомуми белем бирү учреждениесендә туклануны оештыруны, шул исәптән керә торган продуктларның сыйфатын, азық-төлекне нигезләүнең дөреслеген, әзер азық-төлекне әзерләү һәм таратуны күзәтергә тиеш.

7.3. Куркынычсызлық һәм сыйфатны контролъдә тоту, махсус саклау шартлары таләп итә торган тиз бозыла торган азық-төлек продуктларын саклау шартларын һәм срокларын үтәү максатында, термометрларны кулланып (терекөмешләнгәннәрдән тыш) сұытқыч жайланмада саклануның температура режимнарына контроль уздырыла

7.4. Әзер азық-төлек продукциясенең сыйфатын һәм куркынычсызлығын лаборатор тикшереп тору максатында азық-төлек продуктларының һәр партиясеннән тәүлеклек азық үрнәге сайлап алышырга тиеш.

Тәүлеклек пробасын махсус бүләп бирелгән заарсызландырылган һәм промаркировкаланган (тығыз ябылучы) савытларга азық-төлек блогы (повар) хезмәткәре сайлап ала - һәр ашамлық һәм (яисә) кулинар эшләнмәне аерым алып тора. Салқын кабымлыклар, беренче ашамлыклар, гарнирлар һәм эчемлекләр (өченче ризық) 100 граммнан да ким булмаган күләмдә сайлап алышырга тиеш. Порцион ризыклар (биточкалар, котлетлар, сырниклар, коймаклар, бутербродлар) бер порция күләмендә мул итеп, тулысынча сайлап алына.

Тәүлеклек пробалары махсус билгеләнгән урында кимендә 48 сәгать сакланырга тиеш, температура 2°С 6°С.

7.5. Администрация, педагогик хезмәткәрләр, укучылар һәм ата-аналар арасыннан мәктәп директорының кадрлар ротациясе принцибын үтәп туклануын оештыруны контролъдә тоту буенча ижтимагый комиссия төзу тәкъдим ителә. Приказның күчермәсе ашханә администрациясенә тапшырыла. Укучыларның туклануын оештыруны контролъдә тоту буенча ижтимагый комиссия әледән-әле (кварталга кимендә 1 тапкыр) директорлар каршындагы кинәшмәдә, инструктив-методик кинәшмәләрдә, педагогик советта әлеге йөкләмәләрне тикшереп тору һәм үтәү эше турында хисап tota.

7.6. Кирәк була калса, никахлашу комиссиясе вәкаләтләренә:

- туклану продуктларын транспортировкалаганда, илтеп тапшырганда һәм бушатканда санитария-гигиена нормаларын үтәүне тикшереп тора. Намуссыз чимал һәм азық-төлек продуктлары азық-төлек продуктларына, маркировка ярлыкларыннан һәм (яисә) продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлығын раслый торган озату документларыннан башка килгән очракта, продукция кабул ителми, бракераж комиссиясе әгъзалары тарафыннан имзалана торган кире кайтару акты рәсмиләштерелә;

- азық-төлек продуктларын саклау өчен склад һәм башка бүлмәләрне, шулай ук аларны саклау шартларын тикшерә;

- тәп азық матдәләрендә балаларның физиологик ихтыяжларына азық туры килүен тикшерә;

- азық-төлек берәмлеге хезмәткәрләре тарафыннан шәхси гигиена кагыйдәләрен үтәүне күзәтә;

- тәп продуктларны салганда вакыт-вакыт була, таратканда әзер ризыкларын авырлығын һәм температурасын тикшерә;

- әзерләнгән азық күләменен бер тапкыр кулланыла торган порцияләр күләменә һәм балалар санына туры килүен тикшерә.

8. ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРУ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕНДӘ БАЛАЛАРНЫ ТУКЛАНДЫРУНЫ ОЕШТЫРУГА АТА-АНАЛАР КОНТРОЛЕ

8.1. «Гомуми белем бири оешмаларында балаларның кайнар туклануын оештыруга ата-аналар контроле» МР 2.4.0180-20 методик кинәшләре нигезендә (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә

күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда, укучыларның туклануын оештыруны ата-аналар контроле буенча чаралар уздыру тәртибе, шул исәптән азыкны кабул итү бүлмәсенә укучыларның законлы вәкилләрен керү тәртибе, мәгариф оешмасының локаль норматив акты белән регламентлаштырылырга тиеш.

8.2. Укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) белем алучыларның туклану сыйфатын мониторинглауны уздыру барышында хокукка ия:

- гомуми белем бирү оешмасының жаваплы вәкиленә һәм туклану оештыручы вәкиленә компетенцияләре кысаларында һәм комиссия вәкаләтләре чикләрендә сораулар бирергә;

- никахлашу комиссиясенән эш нәтиҗәләре белешмәләрен соратып алырга;

- шәхси средстволар исәбенә алдан заказ бирелгән бу көннөн ашамлыгын яки рационын дегустацияләү нәтижәсендә азык продукциясенә органик олептик күрсәткечләрен шәксән бәяләргә;

- житештерү контроле кысаларында керә торган азык-төлек продукциясенән һәм әзер ризыкларның сыйфатын һәм куркынычсызлыгын лаборатор-инструменталь тикшеренүләр нәтижәләре турында белешмәләр соратып алырга;

- сәламәт туклануны пропагандалауга юнәлдерелгән чаралар үткәрүдә катнашырга;

«Гомуми белем бирү оешмаларында балаларның кайнар туклануын оештыруга ата-аналар контроле» МР 2.4.0180-20 методик киңәшләре белән эш итәргә (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда).

8.3. Ата-аналар контролен оештыру ата-аналарны һәм балаларны анкеталаштыру рәвешендә гамәлгә ашырыла (1 нче күшымта 2.4.0180-20 «Гомуми белем бирү оешмаларында балаларның кайнар туклануын оештыруны ата-аналар контроле» (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда) һәм гомуммәктәп комиссиясе эшендә катнашу («гомуми белем бирү оешмаларында балаларның кайнар туклануын оештыруны ата-аналар контроле» 2.4.0180-20 нче күшымта (раслаулар). Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тарафыннан 2020 елның 18 маенда).

Тикшерү нәтижәләре гомуммәктәп ата-аналар жыелышларында тикшерелә һәм мәгариф оешмасы, туклану операторы, контролъ (күзәтчелек) органнары адресына мөрәҗәттәләр алу өчен нигез булып тора.

9. ЯКЛАР ЖАВАПЛЫЛЫГЫ

9.1. Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әгерже муниципаль районы норматив актлары, федераль санитария кагыйдәләре һәм нормалары, мәгариф учреждениесе Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә кайнар туклану белән укучыларны оештыру һәм тулыландыру өчен жаваплы зат булып тора.

9.2. Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе тиеш:

- «халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартандагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон, РФ Баш дәүләт санитар табибының «санитар кагыйдәләрне - СП 1.1.1058-01 гамәлгә керту турында» 2001 елның 13 июлендәге 18 номерлы карары (СП 1.1.1058-01) нигезендә, житештерү контроле программасын эшләү (СП 1.1.1058-01). РФ Баш дәүләт санитар табибының 2020

елның 27 октябрендеге «санитар-эпидемиология кагыйдәләрен һәм СанПиН нормаларын раслау турында "гы 32 номерлы карары (2001 елның 10 июле) 2.3/2.4.3590-20 » халыкның жәмәгать туклануын оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр"), Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2000 елның 24 июлендеге 554 номерлы «Россия Федерациясенен дәүләт санитар-эпидемиология хезмәте турындагы нигезләмәне һәм дәүләт санитария-эпидемиология нормалаштыру турындагы нигезләмәне раслау турында»гы карары;;

- мәгариф учреждениесендә кайнар туклану оештырган өчен жаваплы затларны: мәгариф учреждениесе администрациясе исәбеннән туклану буенча жаваплы булган, сыйныф житәкчесе; медицина хезмәткәре, ашханә житештерү мәдире итеп билгеләргә;

- Лаборатор һәм инструменталь тикшеренүләрнен тиешле нәтижәләре булмаган очракта, туклану буенча жаваплы кеше гаебе белән житештерү контроле программысы қысаларында (азық-төлек предприятиесе хезмәткәре) житешсезлекләрне бетерүгә һәм аларның килеп чыгышын булдырмауга юнәлдерелгән чарапар күрергә, гаепле хезмәткәр исәбеннән лаборатор тикшеренүләр кабат үткәрелергә.

9.3. Туклану буенча жаваплы кеше түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

- ата-ана түләвенен ата-ана (законлы вәкилләре) тарафыннан дөрес һәм үз вакытында кертелүен тикшереп тору;

- сыйныфта, гомуми мәктәп ата-аналар жыелышында укучыларнын туклануын оештыру мәсьәләләрен карарга;

- сыйныф житәкчеләре эшчәнлеген координацияләү һәм контрольдә тоту;

- укучыларның ашханәгә йөрүләрен исәпкә алуны, барлык укучыларны тукландыру белән колачлауны тәэммин итәргә, фактта алынган кайнар туклану санын класслар буенча исәпкә алуның көндәлек тәртибен тикшереп торырга;

- укучыларны бухгалтериягә ашату өчен акча исәпләү өчен, укучыларның исемлекләрен бирергә;

- әлеге Нигезләмәдә каралган очракларда балаларга түләүсез туклану алу мөмкинлеге турында ата-аналарга (законлы вәкилләргә) мәгълүмат бирергә;

- түләүсез туклану алучы укучылар исемлекләрендәге үзгәрешләр турында мәгълүматны үз вакытында тапшырырга;

- стендта менюның булын тикшерергә;

- тукланучылар саны буенча заявкаларны үз вакытында тапшыруны тикшереп торырга;

- әзер ризык температурасының һәм авырлыгының туры килүен тикшерергә;

- туклану культурасын формалаштыру буенча мәгариф учреждениесендә эшне координацияләү;

- укучыларның мәктәп туклануы сыйфатыннан канәгать булын мониторинглауны гамәлгә ашырырга;

- туклануны оештыруны яхшырту буенча тәкъдимнәр кертергә;

- укучыларның дөрес һәм сәламәт туклануына багышланган оештыру чарапары үткәру.

9.4. Мәгариф учреждениесенең сыйныф житәкчесе түбәндәгеләргә бурычлы:

- мәгариф учреждениесендә туклануны оештыру турында мәгълүматны ата-аналарга (законлы вәкилләргә) житкерергә;

- ата-аналардан (законлы вәкилләрдән) гариза жыярга, кайнар туклану бирү өчен, алга таба ул мәгариф учреждениесе администрациясенә бирә. Гаризада

ташламалы кайнар туклану категориясе һәм төрләре (иртәнгә аш һәм төшке аш) билгеләнә;

- Уку көненә туклану оештыру өчен 48 сәгать эчендә мәктәп ашханәсенә санлы заявка бирергә;

- тәкъдим ителгән гаризаны көн саен 8.30 сәгатькә кадәр (иртәнгә аш һәм көндезге аш бирелгәнчे бер сәгать кала) төгәлләштерергә;

- укучылар кайнар туклану белән алган исәпкә алуның көндәлек табелен алып барырга;

- атнага бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, гомуми белем биру учреждениесенә туклану буенча жаваплы булган укучыга фактта алынган кайнар туклану саны турында мәгълүмат бирергә;

- үз компетенциясе өлешендә мәктәп туклануын оештыруны мониторинглауны башкарырга;

- тәрбия эше планнарында укучыларның сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, баланслы һәм рациональ туклануга ихтыяжны формалаштыруга юнәлтелгән чараларны күздә тоту, системалы рәвештә ата-аналар жыелышлары барышында укучыларның тулы кыйммәтле туклануын тәэмин итү мәсьәләләре буенча фикер алышуга чыгарыла;

- Педагогика советы утырышларында, директорда туклануны яхшырту буенча тәкъдимнәр кертергә.

9.5. Медицина хезмәткәре (булган очракта) яисә билгеләнгән жаваплы зат бурычлы:

- РФ Баш дәүләт санитар табибының «санитар-эпидемиологик кагыйдәләрне һәм СанПиН нормаларын раслау турында "2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы карапын үтәүне контролльдә тотарга 2.3/2.4.3590-20 » халыкның жәмәгать туклануын оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр», РФ Баш дәүләт санитар табибының 2020 елның 28 сентябрендәге карапы № 28 "балаларны һәм яшьләрне тәрбияләү, уқыту, ял итү һәм сәламәтләндерүне оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» сп 2.4.3648-20 санитария кагыйдәләрен раслау турында», РФ Баш дәүләт санитар табибының" кеше өчен яшәү мохитенән иминлеген һәм (яисә) зыянсызлығын тәэмин итүгә гигиеник нормативлар һәм таләпләр», шулай ук МР 2.4.0179-20 " гомуми белем биру оешмаларында укучыларны тукландыруны оештыру буенча рекомендацияләр» (утв. Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (2020 елның 18 мae), МР 2.4.0180-20 «гомуми белем биру оешмаларында балаларны кайнар аш белән тәэмин итүне оештыруга ата-аналар контроле» (утв) Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (18 май, 2020 ел);

- көн саен эш башланыр алдыннан азық-төлек блогы хезмәткәрләрен куллар тиресенән черек авырулары һәм тәненен ачык өслекләре, йогышлы авырулар билгеләре белән тикшерергә. Тикшерү нәтижәләре гигиена журналына кертелергә тиеш (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкны жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы карапының 1 нче күшымтасы). Карап көненә журналда билгеләнгән хезмәткәрләр исемлеге бу көнгә хезмәткәрләр санына туры килергә тиеш;

- туклануны оештыруны, шул исәптән керә торган продуктларның сыйфатын, азық-төлеккә нигез салуның дөреслеген һәм әзер азық әзерләүне күзәтергә;

- көн саен әзер ризыкларның бракеражын бетерү комиссиясендә катнашырга;
- төп продуктларны салганда вакыт-вакыт катнашырга, әзер ашамлыкларның чыгуын һәм температурасын тикшерергә;
- тәүлеклек үрнәкләрне сайлап алуның дөреслеген һәм саклау шартларын тикшереп торуны башкарырга;
- дезинфекция чарапары белән юу кагыйдәләренә туры китереп, савыт-саба юу һәм өстәл приборларының кагыйдәләрен тикшереп торуны;
- азықны кабул итү алдыннан укучыларның гигиена кулын тикшереп торуны ғамәлгә ашыру.

9.6. Ашханәнен житештерү мәдире бурычлы:

- шуши Нигезләмәдә күрсәтелгән барлык СанПиНЫ һәм методик тәкъдимнәрне, шулай ук чын Нигезләмәне үтәргә;
- маркировка һәм товарны үткәрә торган документация булган очракта, азық-төлек продукциясен, шул исәптән азық-төлек чималын кабул итә башларга;
- азық-төлек продуктларының саны һәм сыйфаты буенча, саклау срокларын һәм шартларын үтәгән, төргәкләү ярлыклары булган һәм норматив документлар турында белешмәләр булган өчен жаваплылык тотарга;
- ашамлыклар һәм кулинар эшләнмәләр әзерләгәндә технологик карта белән эш итәргә;
- вакытында азық-төлек продуктлары кайтаруга заявка бирергә, керә торган чималның сыйфатын, озату документациясен күзәтергә;
- ашамлыклар әзерләгәндә һәм продуктларны бүлгәндә санитария кагыйдәләренең һәм нормаларының үтәлешен тәэммин итәргә (әзер һәм чи продукция өчен аерым инвентарьдан файдаланырга (маркировка буенча) һәм житештерү цехларында (зоналарда, участокларда) урыннарда аерым сакларга;
- эш урынында чисталыкны һәм тәртипне, инструкция нигезендә дезинфекция ясаучы чарапар әзерләүнен һәм алардан файдалануның үз вакытында булуын күзәтергә;
- әзерләнгән ашамлыкларның сыйфатын һәм күләмен тикшереп торуны тәэммин итәргә;
- көн саен әзер ашамлыкларны әзерләү партияләре буенча тәүлеклек үрнәкләрне сүйткышка күярга;
- ашханәдә житәкче тарафыннан килештерелгән көндөлек менюны элең чыгарырга;
- азық-төлек продуктларын исәпкә алу буенча хисапларны тутырырга һәм үз вакытында тапшырырга (исәпкә алу табеле күшүмтасы белән, таләпләр меню h.b.);
- савыт-саба һәм инвентарьларны маркировкалауны оештырырга, савыт-сабаны маркировкалау нигезендә куллануны тикшереп торырга;
- ашханә хезмәткәрләре тарафыннан эш урынында максус киенәр һәм максус баш киенәре, әзер ризыклар өләшкәндә бер тапкыр кулланыла торган перчаткалар куллануны контролльдә тотарга;
- Эш көне азагында савыт-саба, аш-су приборлары, савыт-саба юу машиналарындагы поднослар юуны савыт-саба һәм аш приборларының дезинфекциясен тәэммин итә торган режим һәм максималь температура режимнары кулланып оештырырга. Савыт-саба юу машинасы булмаганда, савытларны юу инструкцияләре нигезендә дезинфекция чарапары белән барлык савыт-сабаны һәм өстәл приборларын кул ысулы белән эшкәртү башкарылырга тиеш;

- Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 «Халыкны жемегать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы карары нигезендә көн саен тиешле документацияне алып барырга һәм тутырырга.

9.7. Туклануны оештыручи предприятие түбәндәгеләр өчен жаваплы:

- предприятие житәкчесе тарафыннан расланган азық-төлекне оештыручи ике атналык яқынча меню төзү;

- маҳсус жиһазландырылган транспорт белән туклану продуктларын китерү;

- көрүче чималны тикшереп торуны тәэммин итү; туры килү сертификаты (ярашу турында декларация), сыйфат турында таныклык булу;

- санитария контроле; технологик контроль; ветеринария контроле; муниципаль контракт таләпләрен гамәлгә ашыру.

9.8 Укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре):

- тиешле раслый торган документлар күшүп, ташламалы туклануга гариза бирәләр;

- ай саен, һәр айның 5 көненнән дә сонга калмыйча, баланы тукандырган өчен түләү көртәләр;

- сыйныф житәкчесенә түләү турында түләүле йөкләмәнен күчермәсен бирәләр;

- Сыйныф житәкчесенә баланың авыруы турында яисә гомуми белем бирү учреждениесендә аның фактик булмаган чорына аны тукланудан төшерү өчен вакытлыча булмавы турында үз вакытында хәбәр итәргә, шулай ук медицина хезмәткәрен һәм сыйныф житәкчесен балада булган туклану продуктларына аллергия реакцияләре турында кисәтәләр (медицина учреждениесеннән белешмә алып);

- теге яисә бу авыруда азық-төлек продуктларын төшереп калдыру кирәк булганда, ЖКТ авырулары булу турында белешмә бирәләр;

- сәламәт яшәү рәвеше һәм дөрес туклану күнекмәләрен тәрбияләү буенча үз балалары белән анлату эшләре алып баралар;

Ата-аналар (законлы вәкилләр) түбәндәгеләргә хокуклы:

- укучыларның туклануын оештыруны яхшырту буенча тәкъдимнәр кертергә;

- укучыларның туклануын оештыруга акча исәпләүләре һәм ике атналык меню белән танышырга.

9.9. Аш мәктәбенен күренекле урынында мәгълүмати стенд зелеп куела, анда никахлашу комиссиясе, ижтимагый комиссия, меню, ашханә буенча сыйныфларның кизү тору графигы, ризык кабул итү вакыты, ашханә буенча кизү торучы вазифасы, туклану мәдәнияте материаллары, бәяләмәләр һәм тәкъдимнәр китабы күрсәтелә.

10. АТА-АНАЛАР ТҮЛӘВЕН ҮЗ ВАКЫТЫНДА КЕРТУ ҺӘМ ФИНАНС ЧАРАЛАРНЫҢ МАКСАТЧАН ТОТЫЛЫШЫН КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ. ГОМУМИ КОНТРОЛЬ

10.1. Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе түбәндәгеләрне тикшереп тора:

- ата-ана түләвенен ата-ана (законлы вәкилләре) тарафыннан дөрес һәм үз вакытында кертелгәне өчен;

- ата-аналар өчен түләүне янадан исәпләгендә.

10.2. “Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районнының үзәкләштерелгән бухгалтериясе” муниципаль бюджет учреждениесенә Әгерже муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларны тукландыру өчен керә торган акчаларны исәпкә алуны һәм аларның максатчан қулланылышын тикшереп торуны тәэмин итәргә һәм аларның максатчан қулланылышын исәпкә алырга.

10.3. «Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесенә түбәндәгеләрне тәэмин итәргә:

- гомуми белем бирү оешмаларына азық-төлекнәң өзлексез керүен координацияләү һәм тикшереп тору;

«Халыкның жәмәгать туклануын оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «СанПиН 2.3/2.4.3590-20 санитар-эпидемиологик кагыйдәләрне һәм нормаларны раслау турында» 2020 елның 27 октябрендәге 32 номерлы карапы таләпләренә иртәнгә, төшкә аш һәм санитария торышының санитария таләпләрен тикшереп тору.

11. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

11.1. Укучыларның туклануын камилләштерү максатларында гомуми белем бирү оешмасы:

- уку эшчәнлеге кысаларында мәктәп укучыларының туклану культурасын күтәрү буенча дайми мәғълүмати-агарту эшен оештыра;

- туклану культурасын булдыру мәсьәләләренә багышланган мәғълүмати стендларны рәсмиләштерә һәм яңтарта;

- ата-аналар (законлы вәкилләр) белән системалы эш оештыра, кешенең сәламәтлеген формалаштыруда туклану мәсьәләләренә, көндәлек баланслы туклану белән тәэмин итүдә, туклану культурасын үстерүгә багышланган әнгәмәләр, лекторияләр һәм башка чарапар үткәрә, ял оештыру һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, өй шартларында дөрес туклану буенча балалар белән эшләүгә ата-аналарны (законлы вәкилләрне) жәлеп итә;

- ашатуны оештыру мониторингын үткәрә һәм үз вакытында, билгеләнгән сроклар һәм рәвешләр нигезендә «Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесенә мәгариф өлкәсендә идарәне гамәлгә ашыручы, туклануны оештыру мәсьәләсе буенча статистик күрсәткечләргә ия белешмәләрне тапшыруны гамәлгә ашыручы белешмәләр жибәрә, туклануны оештыру буенча белешмәләрне объектив һәм үз вакытында тапшыруны тәэмин итә.